

WOJEWODA DOLNOŚLĄSKI

PS-NKWR.431.2.34.2026.PSZ

Pani
Renata Andrysz
Dyrektor

Powiatowego Centrum
Pomocy Rodzinie
ul. Bohaterów II Armii
Wojska Polskiego 8
59 – 900 Zgorzelec

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Wrocław, 20 lipca 2026 r.

I. Informacje organizacyjne

Jednostka kontrolowana:	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zgorzelcu ¹
Kierownik jednostki kontrolowanej:	Renata Andrysz – Dyrektor, w okresie od dnia 1 czerwca 2023 r. do dnia 22 czerwca 2026 r. (akta kontroli str. 1)
Zakres kontroli:	Szkolenie i kwalifikowanie kandydatów do opieki nad dzieckiem w rodzinnej pieczy zastępczej. Dokonywanie oceny rodziny zastępczej i prowadzącego rodzinny dom dziecka. Dokonywanie oceny sytuacji dziecka w rodzinie zastępczej oraz w rodzinnym domu dziecka. Zgodność zatrudniania z wymogami kwalifikacyjnymi. Okres objęty kontrolą od 1 czerwca 2023 r. do 22 czerwca 2026 r.
Podstawa prawna kontroli:	Art. 186 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej ² Plan kontroli na I półrocze 2026 r. zatwierdzony przez Wojewodę Dolnośląskiego w dniu 22 grudnia 2025 r. (w tym wskazanie planu kontroli)
Data rozpoczęcia i zakończenia czynności kontrolnych:	Od 22 czerwca 2026 r. do 6 lipca 2026 r.
Kontrolerzy:	1. Piotr Szafarowicz, główny specjalista, upoważnienie nr 271 z dnia 18 maja 2026 r., sygn. PS-NKWR.0030.271.2026.PSZ 2. Emilia Molska-Kaźmierczak, starszy inspektor wojewódzki, upoważnienie nr 272 z dnia 18 maja 2026 r., sygn. PS-NKWR.0030.272.2026.PSZ (akta kontroli str. 10 – 11)

¹ zwane w dalszej części niniejszego wystąpienia pokontrolnego „PCPR”, „Centrum” lub „Organizatorem”;

² zwanej w dalszej części niniejszego wystąpienia pokontrolnego „ustawą”, (Dz. U. z 2025 r. poz. 49 z późn. zm.);

II. Ocena kontrolowanej jednostki:

W zakresie działalności jednostki podlegającej kontroli wydaje się ocenę pozytywną pomimo stwierdzonych nieprawidłowości, a jej uzasadnieniem jest ustalony stan faktyczny i prawny. Możliwą przyczyną wystąpienia nieprawidłowości było nieprzestrzeganie obowiązujących przepisów prawa, które jednak nie wywołały skutków w zakresie działalności kontrolowanej jednostki.

III. Ustalenia kontroli:

1. Zgodnie z art. 76 ust. 4 pkt 1 ustawy, do zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej należy prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka.

Dyrektor, w ankiecie z działalności PCPR w okresie objętym kontrolą wskazał, że w ramach promocji rodzicielstwa zastępczego i naboru kandydatów do rodzinnych form pieczy zastępczej stale podejmowano następujące działania:

- a) rozpowszechniano plakaty promujące rodzinną pieczę zastępczą, które rozwieszano w urzędach, szkołach, przedszkolach, szpitalach, przychodniach, aptekach, wybranych sklepach oraz na słupach ogłoszeniowych;
- b) w ramach projektu „Marzenia szeptane łzami” zrealizowano film o pieczy zastępczej, który stale jest dostępny na stronie internetowej PCPR;
- c) w ramach organizowanych teatrów ulicznych prezentujących scenki dotyczące przeciwdziałania przemocy domowej i rówieśniczej tworzone punkty informacyjno – edukacyjne o pieczy zastępczej. Pracownicy PCPR udzielali zainteresowanym informacji o rodzinnych formach pieczy zastępczej oraz rozdawali ulotki, plakaty i kalendarze. Materiały filmowe z prowadzonych akcji są stale dostępne na stronie internetowej PCPR;
- d) każdego roku Organizator występował z prośbami do licznej grupy potencjalnych darczyńców o wsparcie dla dzieci i rodzin zastępczych. Do każdej przesyłki dołączane były materiały informacyjne i promujące rodzinną pieczę zastępczą;
- e) Organizator aktywnie prowadził stronę na Facebooku, gdzie m.in. poszukiwano kandydatów na rodziny zastępcze dla konkretnych dzieci, umieszczano podziękowania dla osób i firm wspierających rodziny zastępcze, promowano zbiórki na cele charytatywne, pokazywano jakie formy pomocy mogą otrzymać rodziny pełniące funkcję rodziny zastępczej, publikowano wytwory działalności artystycznej dzieci z rodzin zastępczych, przygotowano i opublikowano krótki wywiad o pieczy zastępczej, który poprowadziło dziecko wcielające się w reportera. Aktywność PCPR na Facebooku miała przede wszystkim

na celu pokazanie jak wygląda rzeczywistość rodzin zastępczych, na jaką pomoc i wsparcie mogą liczyć osoby je prowadzące, jakie są potrzeby i mocne strony dzieci, których talenty, pasje i marzenia należy rozwijać oraz jakie cechy i wartości warto kształtować w społeczeństwie, aby w razie potrzeby, było zdolne i gotowe do przejęcia opieki nad dzieckiem w ramach pieczy zastępczej. Dzięki systematycznej moderacji strona PCPR wypracowała duże zasięgi wszystkich akcji i przedsięwzięć;

f) w 2025 roku przeprowadzono warsztaty dotyczące wyboru ścieżki zawodowej dla młodzieży z Europejskiego Liceum Ogólnokształcącego w Zgorzelcu, na których omówiono problematykę pieczy zastępczej oraz przedstawiono charakterystykę zawodów pomocowych np. pracownik socjalny, koordynator rodzinnej pieczy zastępczej czy asystent rodziny;

g) Organizator przedstawiał problematykę pieczy zastępczej na imprezach typu spotkania autorskie i poetyckie, odpusty kościelne, pikniki parafialne, festyny miejskie, spotkania klubu seniora i Uniwersytetu III Wieku. W 2025 roku Miasto Zgorzelec zorganizowało piknik rodzinny, a organizacja Teen Challenge festyn rodzinny. Na obu imprezach PCPR promowało rodzicielstwo zastępcze;

h) PCPR w okresie objętym kontrolą organizowało lub współorganizowało różne akcje, w tym: zbiórkę prezentów dla dzieci z pieczy zastępczej wspólnie z Fundacją Grupy Poczta Polska, konkursy internetowe z nagrodami promujące opiekę zastępczą, Dzień Rodzicielstwa Zastępczego i Spotkanie Mikołajkowe dla dzieci i rodzin zastępczych, współpracę ze wszystkimi dyrektorami szkół, którzy za pomocą dziennika elektronicznego rozsyłali materiały informacyjne o pieczy zastępczej do rodziców uczniów, współpracę z Elektrownią i Kopalnią KWB Turów, gdzie informacje o potrzebach pieczy zastępczej przekazywane były przez węzeł centralny do wszystkich pracowników;

i) w 2025 roku PCPR zorganizowało muzyczny Flash Moba w zgorzeleckim markecie Plaza pod hasłem „Dom dla serca”. W tym celu jedna z pracownic Organizatora napisała piosenkę, zebrała muzyków oraz filmowców i w wyniku współpracy powstał materiał filmowy udostępniony na Facebooku oraz rozesłany do wielu podmiotów. Przy okazji akcji w markecie przeprowadzono wiele rozmów z ludźmi o pieczy zastępczej i rozdano materiały informacyjne i promujące.

W ocenie dyrektora PCPR realizacja wyżej wymienionych działań przyczyniła się do pozyskania nowych kandydatów na rodziny zastępcze lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka, tworzenia nowych rodzin zastępczych, zwiększenia wiedzy o pieczy zastępczej

wśród mieszkańców powiatu, uzyskania wsparcia rzeczowego lub usługowego dla rodzin zastępczych oraz nawiązania nowych kontaktów w celu organizacji wydarzeń i uroczystości dla dzieci i rodzin zastępczych. Dyrektor PCPR podkreślił jednak, że decyzja ludzi o podjęciu kontaktu z Organizatorem jest bardzo często przesunięta w czasie i nie należy oczekiwać, że każde podjęte działanie przełoży się na natychmiastowe pozyskanie kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej. *(dowód: akta kontroli str. 19 – 24)*

2. Zgodnie z art. 76 ust. 4 pkt 3 ustawy, do zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej należy organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka.

W okresie objętym kontrolą, tj. od czerwca 2025 r. do 22 czerwca 2026 r. PCPR w Zgorzelcu zapewniło szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka. Szkolenia prowadzone były przez dwóch licencjonowanych trenerów wyłonionych w wyniku zapytania ofertowego. Organizator we wskazanym wyżej okresie przeprowadził trzy typy szkoleń: w dniach od 28 czerwca 2025 r. do 31 lipca 2025 r. szkolenie stacjonarne programem „Rodzina Plus” dla kandydatów na rodziny zastępcze i prowadzących rodzinny dom dziecka, w dniach od 23 września 2025 r. do 24 listopada 2025 r. szkolenie stacjonarne dla kandydatów do prowadzenia rodzin zastępczych spokrewnionych oraz w dniach od 8 września 2025 r. do 7 października 2025 r. szkolenie uzupełniające programem „Rodzina Plus” dla kandydatów na rodziny zastępcze zawodowe i prowadzących rodzinne domy dziecka. Dodatkowo, z uwagi na pilne potrzeby, we współpracy z Fundacją DIALOG, Koalicji na Rzecz Rodzinnej Opieki Zastępczej i Fundacją MAIO przeprowadzono szkolenia on-line dla kandydatów na opiekunów zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka w terminach: od 7 marca 2025 r. do 28 marca 2025 r., od 6 maja 2025 r. do 24 czerwca 2025 r. i od 10 listopada 2025 r. do 30 grudnia 2025 r. *(dowód: akta kontroli str. 27 – 32)*

3. Zgodnie z art. 44 ust. 2 i 4 ustawy, program szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka winien być zatwierdzony w drodze decyzji na okres 5 lat przez właściwego ministra do spraw rodziny na wniosek podmiotu prowadzącego szkolenie.

Dyrektor PCPR złożył do akt kontroli kopię decyzji Nr 9/2025/RZ Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 marca 2025 r. w sprawie zatwierdzenia na okres 5 lat programu szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz dla

kandydatów na dyrektora placówki opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego o nazwie „Rodzina Plus”.

(dowód: akta kontroli str. 83 – 86)

4. Zgodnie z art. 42 ust. 1 – 3 i art. 43 ust. 1 – 3 ustawy, pełnienie funkcji rodziny zastępczej oraz prowadzenie rodzinnego domu dziecka może być powierzone osobom, które spełniają warunki określone w ustawie i otrzymały wstępną pozytywną kwalifikację.

W okresie od 1 czerwca 2025 r. do dnia kontroli organizator rodzinnej pieczy zastępczej przeprowadził analizę sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej w stosunku do 33 osób. Z tej grupy, 22 osoby złożyły wnioski o dokonanie wstępnej kwalifikacji, a dla 11 osób organizator został zobowiązany przez sąd do sporządzenia opinii w związku z toczącym się postępowaniem opiekuńczym.

W oparciu o dziesięcioosobową grupę kontrolą ustalono, że każdy z kandydatów podlegający wstępnej kwalifikacji złożył pisemne oświadczenie dotyczące obowiązków alimentacyjnych wynikających z tytułu egzekucyjnego, władzy rodzicielskiej, zdolności do czynności prawnych, rękojmi należytego sprawowania pieczy zastępczej oraz zobowiązanie do zapewnienia dziecku odpowiednich warunków bytowych i mieszkaniowych umożliwiających optymalny rozwój emocjonalny, fizyczny i społeczny, edukację i rozwój zainteresowań, a także wypoczynek i organizację czasu wolnego. Na drukach wewnętrznych Centrum pn. „Arkusze samooceny kandydatów na opiekunów zastępczych” oraz „Kwestionariusz oceny kandydatów na rodzinę zastępczą” gromadzono następujące informacje i dane: dane personalne, obywatelstwo, dane zamieszkania, numer telefonu, motywacje, oczekiwania dotyczące liczby i wieku dzieci, sytuacja zawodowa kandydata, sytuacja rodzinna, struktura rodziny, dochody, wydatki, zadłużenia, sytuacja mieszkaniowa (metraż, liczba pokoi, wyposażenie, instalacje, itp.) oraz stan zdrowia i choroby w rodzinie. Na podstawie oświadczeń lub zaświadczeń potwierdzano pobyt każdego z kandydatów na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. W dokumentacji wszystkich kandydatów zgromadzono także zaświadczenia lekarskie o stanie zdrowia i braku przeciwwskazań do pełnienia opieki zastępczej, wypisy z Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym, wyciągi z Krajowego Rejestru Karnego, opinie o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka wystawione przez psychologa. Dokumentem podsumowującym wstępną kwalifikację była „Ocena spełniania warunków do pełnienia funkcji niezawodowej rodziny zastępczej zgodnie z art. 41 i 42 ustawy”. W grupie kontrolnej wydano 7 pozytywnych wstępnych kwalifikacji, natomiast 3 kandydatom nie wydano wstępnej

kwalifikacji, ani pozytywnej, ani negatywnej. Kandydaci otrzymali tylko pisma o braku wydania wstępnej kwalifikacji, co niezgodne jest z art. 43 ust. 2 ustawy. W pięciu badanych sprawach czas od dnia złożenia wniosku o dokonanie wstępnej kwalifikacji do dnia jej wydania lub wydania pisma o odmowie jej wydania przekroczył, bez uzasadnienia, miesiąc, co niezgodne jest z art. 43 ust. 5 pkt 1 ustawy. Podlegające ocenie i wydane kandydatom, w formie papierowej, wstępne pozytywne kwalifikacje zawierały zapisy o terminie 2 – letniej ważności dokumentów.

W okresie objętym kontrolą nie było przypadków dokonania wstępnej kwalifikacji kandydatów z powiatu zgorzeleckiego przez organizatora z terenu innego powiatu.

(dowód: akta kontroli str. 25, 61 – 77)

5. Zgodnie z art. 43 ust. 7 – 8 ustawy, organizator rodzinnej pieczy zastępczej, który pozytywnie wstępnie zakwalifikował kandydata do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, kieruje tego kandydata, na jego wniosek, na szkolenie, o którym mowa w art. 44 ust. 1 ustawy.

W okresie od 1 czerwca 2025 r. do dnia kontroli 7 kandydatów z grupy kontrolnej, posiadających wstępną pozytywną kwalifikację, złożyło wnioski do PCPR (organizatora rodzinnej pieczy zastępczej) o szkolenie, które rozpoczęło się w terminie zgodnym z art. 43 ust. 8 ustawy. Organizator na podstawie wyżej wskazanych wniosków wydał skierowania na szkolenie. Dokumenty zawierały błędy w zakresie daty wydania skierowania, daty złożenia wniosku o szkolenie oraz daty wydania wstępnej pozytywnej kwalifikacji. Należy dołożyć większej staranności przy sporządzaniu pism urzędowych. *(dowód: akta kontroli str. 62, 78 - 80)*

6. Zgodnie z art. 44 ust. 1 ustawy, organizator rodzinnej pieczy zastępczej, po ukończeniu przez kandydata szkolenia, wydaje świadectwo jego ukończenia. W okresie od 1 czerwca 2025 r. do dnia kontroli PCPR w Zgorzelcu wydało łącznie 12 świadectw ukończenia szkolenia na podstawie programu „Rodzina Plus”. Siedmiu kandydatów z grupy kontrolnej, którzy uzyskali wstępną pozytywną kwalifikację i złożyli wnioski o szkolenie, odbyli je w terminie od 28 czerwca 2025 r. do 31 lipca 2025 r. i otrzymali świadectwa jego ukończenia.

(dowód: akta kontroli str. 32, 81 - 82)

7. Zgodnie z art. 45 i art. 76 ust. 4 pkt 2 ustawy, organizator rodzinnej pieczy zastępczej, na wniosek osób posiadających świadectwo ukończeniu szkolenia wydaje zaświadczenia kwalifikacyjne potwierdzające ukończenie szkolenia, posiadanie opinii o spełnianiu warunków i ocenę predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej. Dyrektor PCPR w Zgorzelcu w ankiecie z działalności jednostki wskazał, że w okresie ostatnich 12 miesięcy 14 kandydatów złożyło wnioski o wydanie zaświadczenia kwalifikacyjnego, w tym

7 kandydatów stanowiących grupę kontrolną. Siedem przedmiotowych wniosków zostało złożonych w dniu 1 sierpnia 2025 r. Wydane zaświadczenia kwalifikacyjne zawierały m.in. informacje o liczbie godzin szkoleniowych i godzin praktyki, informację o ukończonym szkoleniu oraz opinię o spełnieniu warunków określonych w art. 42 ust. 1 – 3 ustawy wraz z oceną predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej. Niektóre podlegające ocenie zaświadczenia kwalifikacyjne kandydatów z grupy kontrolnej nie zawierały informacji o numerze decyzji Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej o zatwierdzeniu programu szkoleniowego, co czyni je niezgodnymi z wzorem określonym w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 września 2023 r. w sprawie wzoru zaświadczenia kwalifikacyjnego (Dz. U. z 2023 r. poz. 2052) i stanowi nieprawidłowość. Nieprawidłowość w powyższym zakresie została stwierdzona już po raz drugi (patrz – wystąpienie pokontrolne Wojewody Dolnośląskiego z dnia 4 lipca 2023 r. w sprawie nr ZP-NKWR.431.2.29.2023.EK).

(dowód: akta kontroli str. 32, 63, 87 - 90)

8. Zgodnie z art. 76 ust. 4 pkt 12 ustawy, do zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej należy prowadzenie działalności diagnostyczno – konsultacyjnej, której celem jest pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a także szkolenie i wspieranie psychologiczno – pedagogiczne osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców dzieci objętych tą pieczą.

Na podstawie danych zawartych w ankiecie oraz przedłożonej dokumentacji stwierdzono, że PCPR w Zgorzelcu prowadziło działalność diagnostyczno – konsultacyjną w sposób ciągły i celowy. Efektem stałej kampanii oraz działań promocyjnych na rzecz rodzicielstwa zastępczego był systematyczny napływ zgłoszeń od osób zainteresowanych pełnieniem funkcji opiekuna zastępczego. Procedura diagnostyczno – konsultacyjna oraz proces kwalifikacyjny realizowane były w następujących etapach: rozmowy indywidualne z kandydatami weryfikujące ich motywacje, poradnictwo formalne dotyczące wymagań prawnych i koniecznej dokumentacji, przyjmowanie wniosków o dokonanie wstępnej kwalifikacji, organizacja badań psychologicznych i pedagogicznych pod kątem predyspozycji i motywacji kandydatów do pełnienia funkcji opiekuna zastępczego, po zgromadzeniu wymaganych dokumentów i zaświadczeń wydanie wstępnej kwalifikacji, przyjmowanie wniosków kandydatów o szkolenie i kierowanie ich, wydawanie świadectw ukończenia szkolenia i wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych.

W okresie objętym kontrolą w PCPR w Zgorzelcu organizowane były grupy wsparcia dla rodzin zastępczych, podczas których przepracowywano pojawiające się problemy w relacjach z podopiecznymi, wzmacniano kompetencje opiekuńczo – wychowawcze i zdobywano wiedzę o rozwoju dziecka. Spotkania prowadzone były przez psychologa, a ich głównym celem było: wsparcie emocjonalne (oferowanie przestrzeni do dzielenia się uczuciami, lękami i sukcesami, co pomagało przeciwdziałać wypaleniu zawodowemu), wymiana doświadczeń (nauka od innych opiekunów, którzy przeszli lub przechodzą przez podobne problemy, poznawanie różnych rozwiązań), wzmacnianie kompetencji wychowawczych (zdobywanie wiedzy, która ułatwia zrozumienie potrzeb dzieci po traumach), przełamywanie izolacji (budowanie poczucia wspólnoty i przynależności do grupy osób z podobnymi wyzwaniami) oraz zapewnienie bezpieczeństwa (stworzenie przestrzeni, w której opiekunowie mogli bez oceniania porozmawiać o najtrudniejszych momentach). W ocenie dyrektora PCPR osoby prowadzące rodziny zastępcze dzięki uczestnictwu w grupie wsparcia czuły się lepiej przygotowane do pełnienia swojej funkcji, co przekładało się na lepszą opiekę nad dzieckiem. Grupy wsparcia cieszyły się dużym zainteresowaniem rodzin zastępczych.

Organizator w ramach wsparcia specjalistycznego prowadził dwa razy w tygodniu m.in. poradnictwo i terapię dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą, dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej oraz rodziców biologicznych tych dzieci. Osoby korzystające ze wsparcia specjalistycznego same zgłaszały potrzebę wsparcia lub pomocy, ale robili to również w ich imieniu koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej. Psycholog po zdiagnozowaniu problemu podejmował pracę terapeutyczną z rodziną zastępczą, z dzieckiem, jak również z rodzicami biologicznymi dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej.

Działalność diagnostyczno – konsultacyjna PCPR w Zgorzelcu polegała również na organizacji szkoleń:

a) „Wychowanie dziecka po doświadczeniach przemocy” – szkolenie odbyło się we wrześniu 2025 r., prowadził je doświadczony psycholog (psychoterapeuta integracyjny, superwizor w obszarze przeciwdziałania przemocy oraz interwent kryzysowy). W szkoleniu wzięło udział 21 osób. Celem szkolenia było podniesienie kompetencji rodzin zastępczych w zakresie pracy z dzieckiem po traumie i umiejętności reagowania na kryzysy wynikające z doświadczeń przemocy u dzieci;

b) „Przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu i organizacja uroczystości rodzinnych” – szkolenie odbyło się we wrześniu 2025 r., prowadziła je doświadczona animatorka i trenerka warsztatowa. W szkoleniu wzięło udział 18 osób. Celem spotkania było wzmocnienie kondycji psychicznej opiekunów, profilaktyka wypalenia zawodowego oraz rozwój umiejętności organizacji wydarzeń integracyjnych wzmacniających więzi rodzinne;

c) „Bezpieczeństwo pożarowe i pierwsza pomoc w rodzinie zastępczej” – spotkanie odbyło się w październiku 2025 r. w sali edukacyjnej „OGNIK” w Państwowej Straży Pożarnej w Zgorzelcu. Wzięło w nim udział 9 osób (głównie osoby prowadzące rodziny zastępcze zawodowe i niezawodowe). Zakres tematyczny szkolenia obejmował m.in. przepisy przeciwpożarowe, pierwszą pomoc oraz ochronę przed czadem. Celem szkolenia było zdobycie wiedzy o bezpieczeństwie przeciwpożarowym w miejscach sprawowania pieczy zastępczej oraz radzenia sobie w sytuacjach zagrożenia zdrowia i życia.

Dyrektor PCPR oświadczył, że we wrześniu i październiku 2026 r. zorganizowane będą dwa kolejne szkolenia dla osób prowadzących różne formy rodzinnej pieczy zastępczej, tj. „Rozwój psychoseksualny dziecka, fazy i zaburzenia w rozwoju” oraz „Przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu poprzez rozwój osobisty i dbałość o własne granice”.

Z uwagi na tymczasowość pieczy zastępczej Organizator podejmował również działania ukierunkowane na powrót dziecka do rodziny biologicznej. Były to: spotkania z rodzicami podczas posiedzeń okresowej oceny sytuacji dziecka, spotkania z dziećmi przebywającymi w pieczy zastępczej, poradnictwo psychologiczne i motywowanie rodziców biologicznych do podjęcia terapii lub pracy nad poprawą własnej sytuacji życiowej, stała współpraca z asystentami rodzin pod kątem przygotowania bezpiecznego powrotu dziecka do domu rodzinnego oraz organizacja oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych dla sprawców przemocy domowej, w tym dla rodziców, którym sąd ograniczył prawa rodzicielskie poprzez umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej.

(dowód: akta kontroli str. 33 – 37)

9. Zgodnie z art. 42 ust. 7 i art. 76 ust. 4 pkt 13 ustawy, Organizator przeprowadzał badania pedagogiczne i psychologiczne kandydatów zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka poprzez:

a) obserwację osoby badanej w czasie wywiadu i podczas wypełniania testów psychologicznych;

b) rozmowę, w tym wywiad pedagogiczny i psychologiczny zawierający pytania dotyczące motywacji do zadań opiekuńczo – wychowawczych w stosunku do dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej, sposobu postrzegania dziecka, jego mocnych stron i diagnozy trudności,

prezentowanych kompetencji społecznych i postaw rodzicielskich, przebiegu relacji rodzinnych, stabilności emocjonalnej, gotowości do współpracy z koordynatorem i innymi specjalistami oraz rodziną biologiczną dziecka, itp.;

c) wywiad zdrowotny, w tym doświadczenia korzystania ze środków psychoaktywnych;

d) ocenę warunków materialno – bytowych;

e) testy przeprowadzone w oparciu o narzędzia mierzące cechy i predyspozycje osobowościowe oraz postawy wychowawcze np. Test Kompetencji Rodzicielskich, Test CUIDA, CISS i Test Zdań Niedokończonych. *(dowód: akta kontroli str. 24 – 25)*

10. Zgodnie z art. 38d ustawy, starosta zgorzelecki za pośrednictwem organizatora rodzinnej pieczy zastępczej (PCPR Zgorzelec) prowadził rejestr utworzony przez ministra właściwego do spraw rodziny i gromadził dane dotyczące dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, osób posiadających pozytywną lub negatywną wstępną kwalifikację do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, kandydatów zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, rodzin zastępczych z podziałem na rodziny zastępcze spokrewnione, niezawodowe i zawodowe, rodzinnych domów dziecka, placówek opiekuńczo – wychowawczych oraz osób usamodzielnianych. Dyrektor PCPR w trybie art. 38d ust. 11 ustawy zwrócił się do starosty zgorzeleckiego z wnioskiem o upoważnienie 10 pracowników organizatora rodzinnej pieczy zastępczej do wprowadzania, aktualizowania i usuwania z rejestru stosownych danych. Starosta zgorzelecki wydał przedmiotowe upoważnienia.

W trakcie prowadzonych czynności przekazano do akt kontroli wydruk z dnia 22.06.2026 r. z Centralnego Rejestru Pieczy Zastępczej, co pozwoliło na weryfikację i potwierdzenie liczby osób posiadających pozytywną lub negatywną wstępną kwalifikację do pełnienia funkcji rodziny zastępczej i prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a także liczby osób zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka. *(dowód: akta kontroli str. 54, 91 – 92)*

11. Na terenie powiatu zgorzeleckiego, w okresie od czerwca 2025 r. do 22 czerwca 2026 r., w różnych formach rodzinnej pieczy zastępczej umieszczonych było 300 dzieci³, w tym: 58 dzieci w rodzinnych domach dziecka, 150 dzieci w rodzinach zastępczych spokrewnionych, 77 dzieci w rodzinach zastępczych niezawodowych oraz 15 dzieci w rodzinach zastępczych zawodowych. Na podstawie losowo wybranej grupy kontrolnej 10 wychowanków umieszczonych w rodzinnych formach pieczy zastępczej dokonano oceny

³ Dane z załącznika nr 1 do Ankiety z działalności PCPR w Zgorzelcu

prawidłowości, terminowości i legalności działań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w zakresie dokonywania oceny sytuacji dziecka, zgodnie z art. 129, art. 130 i art. 131 ustawy, i stwierdzono co następuje:

a) w badanym okresie stwierdzono dokonywanie przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej ocen sytuacji dzieci, zgodnie z art. 128 pkt 1 ustawy;

b) w zależności od wieku dziecka (poniżej 3 lat lub powyżej 3 lat) oraz daty jego faktycznego pierwszego umieszczenia w rodzinnej pieczy zastępczej dokonywano pierwszej, drugiej, trzeciej, czwartej i kolejnej oceny nie rzadziej niż co 3 lub 6 miesięcy, zgodnie z art. 131 ust. 1 ustawy;

b) dla dzieci z grupy kontrolnej dokonano oceny w celu: ustalenia ich aktualnej sytuacji rodzinnej, modyfikacji planu pomocy dziecku, oceny stanu zdrowia i potrzeb w tym zakresie oraz zasadności dalszego pobytu w rodzinnej pieczy zastępczej. Jednocześnie stwierdzono brak dokonywania oceny sytuacji dziecka w zakresie analizy stosowanych metod pracy z dzieckiem i rodziną oraz ewentualnej konieczności informowania sądu o potrzebie umieszczenia dziecka w placówce działającej na podstawie przepisów ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2026 r. poz. 820), przepisów o działalności leczniczej lub o pomocy społecznej, co jest niezgodne z art. 129 pkt 2 i 7 ustawy i stanowi nieprawidłowość;

c) w grupie kontrolnej było dwoje dzieci, które zostały zgłoszone do ośrodka adopcyjnego i zakwalifikowane do przysposobienia. Dokumentacja odnosząca się do oceny potwierdzała uzyskanie z ośrodka adopcyjnego aktualnych informacji o przebiegu procesu adopcyjnego, jak i przekazanie do ośrodka adopcyjnego opinii o zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej;

d) oceny dzieci z grupy kontrolnej dokonywane były na posiedzeniach z udziałem rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka, pedagoga szkolnego i koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. Rodzice dzieci z grupy kontrolnej, z wyjątkiem osób pozbawionych władzy rodzicielskiej, mimo zaproszeń, nie uczestniczyli w ocenie sytuacji dzieci. Na potrzeby dokonywanych ocen dzieci pozyskiwano pisemne informacje z ośrodków pomocy społecznej, w tym od asystentów rodzin, i placówek oświatowych, co rekompensowało brak udziału w posiedzeniach ich przedstawicieli. Pomimo zatrudnienia w PCPR w ramach umów cywilno – prawnych dwóch psychologów, żaden z nich nie brał udziału w dokonywaniu oceny sytuacji dziecka, co stanowi nieprawidłowość w świetle art. 130 ust. 1 pkt 3 ustawy;

e) w PCPR na potrzeby dokonywania oceny sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinnych formach pieczy zastępczej stosowano druk wewnątrz pn. „Ocena sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej”. Druk składał się z 3 części. W części I koordynator rodzinnej pieczy zastępczej będąc z wizytą w środowisku rodziny zastępczej lub rodzinnego domu dziecka gromadził dane o: rodzinie zastępczej, dziecku, rodzinie biologicznej dziecka, sytuacji finansowej dziecka, jego stanu zdrowia, sytuacji szkolnej i opiekuńczo – wychowawczej dziecka, w tym o jego uczestnictwie w zajęciach pozalekcyjnych i zainteresowaniach, metodach wychowawczych stosowanych przez rodzinę zastępczą, ewentualnych nieprawidłowościach w zachowaniu dziecka, a także na podstawie informacji uzyskanych bezpośrednio od dziecka w czasie wizyty oraz rozmów przeprowadzonych np. z wychowawcą klasy, pedagogiem szkolnym, asystentem rodziny czy pracownikiem ośrodka adopcyjnego dokonywał de facto samodzielnie oceny sytuacji dziecka. Część II pn. „Protokół ze spotkania zespołu w celu dokonania oceny sytuacji dziecka przebywającego w rodzinie zastępczej” zawierała cztery punkty: informacje dotyczące rodziny biologicznej, informacje dotyczące sytuacji szkolnej dziecka, informacje dotyczące sytuacji zdrowotnej dziecka oraz informacje dodatkowe. W każdym z obszarów odnotowano tylko wpisy typu: „bez zmian”, „bez uwag”, „nie dotyczy”, itp. W części końcowej dokonywano oceny zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej poprzez wstawienie znaku „x” pod polem „tak” lub „nie”. Koniec części II to miejsce na podpisy osób, w większości przypadków dzieci z grupy kontrolnej, tylko podpisy koordynatora i osoby prowadzącej rodzinną formę pieczy zastępczej. Część III druku to „Plan pomocy dziecku”, którego dołączenie nie znajduje uzasadnienia. Należy ponownie rozważyć zasadność i celowość dalszego stosowania opisanego druku;

f) przedłożona w czasie kontroli dokumentacja ocen dzieci z grupy kontrolnej potwierdziła, że w każdym przypadku po dokonaniu oceny sytuacji dziecka organizator rodzinnej pieczy zastępczej formułował pisemną opinię dotyczącą zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej, i niezwłocznie przekazywał ją do właściwego sądu rejonowego, a w przypadku dzieci zakwalifikowanych do przysposobienia, również do ośrodka adopcyjnego.

(dowód: akta kontroli str. 38 – 47, 104 – 117)

12. W okresie od 1 czerwca 2023 r. do 22 czerwca 2026 r. na terenie powiatu zgorzeleckiego były 172 rodziny⁴ (małżonkowie i osoby niepozostające w związku małżeńskim), które pełniły różne formy rodzinnej pieczy zastępczej, w tym: 4 rodziny prowadziły rodzinne domy

⁴ Dane z załącznika nr 2 do Ankiety z działalności PCPR w Zgorzelcu

dziecka, 117 rodzin było rodzinami zastępczymi spokrewnionymi, 50 rodzin było rodzinami zastępczymi niezawodowymi i 1 rodzina będąca rodziną zastępczą zawodową pełniła funkcję pogotowia rodzinnego. Na podstawie przedłożonego wykazu rodzin dokonano losowego wyboru grupy kontrolnej, tj. 10 rodzin, wobec których organizator rodzinnej pieczy zastępczej, w okresie objętym kontrolą, dokonał oceny w zakresie predyspozycji do pełnienia powierzonej funkcji oraz jakości wykonywanej pracy, zgodnie z art. 132 ustawy. Analiza dokumentacji dokonanych przez organizatora ocen pozwoliła na stwierdzenie co następuje:

a) 8 rodzin z grupy kontrolnej miało dokonaną pierwszą ocenę przed upływem roku od dnia umieszczenia pierwszego dziecka, zgodnie z art. 134 ust. 1 ustawy. W przypadku dwóch rodzin dokonanie pierwszej oceny nastąpiło z opóźnieniem ok. 3 miesiące i spowodowane było długotrwałą usprawiedliwioną nieobecnością pracownika. Powyższe uznaje się za uchybienie, a pracę koordynatorów należy organizować w sposób zapewniający terminowe wykonywanie zadań ustawowych;

b) we wszystkich rodzinach z grupy kontrolnej drugą ocenę dokonywano niezwłocznie po upływie roku od dokonania pierwszej oceny, zgodnie z art. 134 ust. 2 ustawy;

c) w okresie objętym kontrolą, z uwagi na chronologię dokonania pierwszej i drugiej oceny, stwierdzono terminowe dokonanie trzeciej oceny w przypadku jednej rodziny z grupy kontrolnej;

d) organizator rodzinnej pieczy zastępczej dokonywał oceny rodzin z grupy kontrolnej z zastosowaniem dwóch różnych druków wewnętrznych PCPR. Na druku I pn. „Ocena sytuacji rodziny zastępczej” gromadzono przede wszystkim dane dotyczące jakości pracy rodziny względem podopiecznych, natomiast na druku II pn. „Ocena rodziny zastępczej pod kątem predyspozycji do pełnienia (...)” skoncentrowano się na ocenie predyspozycji. W ocenie organu kontroli oba druki w niepełny sposób gromadziły wymagane dane, a stosowanie ich wymiennie spowodowało, że część rodzin miało dokonaną ocenę albo w zakresie predyspozycji albo jakości wykonywanej pracy, co stanowi nieprawidłowość w świetle art. 132 ustawy. Zasadnym jest więc opracowanie nowego druku, który gromadzić będzie dane z obu obszarów objętych oceną rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinnym dom dziecka;

e) wszystkie rodziny z grupy kontrolnej uzyskały oceny pozytywne i zostały pisemnie poinformowane o prawie do złożenia zastrzeżeń do oceny, zgodnie z art. 134 ust. 2a ustawy;

f) oceny badanych rodzin dokonywano w konsultacji z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, przedstawicielem oświaty, pracownikiem socjalnym. W dokumentacji badanych

rodzin stwierdzono korespondencję z ośrodkami pomocy społecznej w zakresie pracy asystenta rodziny oraz najczęstszą informację o braku jakiejkolwiek współpracy ze strony rodziny biologicznej dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej.

(dowód: akta kontroli str. 48 - 57, 93 – 102)

13. Zgodnie z art. 71 ust. 1 ustawy, dyrektor PCPR w Zgorzelcu powiadomił w styczniu 2026 r. sąd rejonowy o wydaniu negatywnej opinii osobie prowadzącej rodzinę zastępczą spokrewnioną. W konsekwencji sąd wobec dwójki dzieci zmienił orzeczenie na umieszczenie ich w instytucjonalnej pieczy zastępczej. Pilnie podjęte działania naprawcze przez rodzinę zastępczą spokrewnioną we współpracy z organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej spowodowały ostatecznie pozostawienie dzieci w dotychczasowej formie pieczy zastępczej. W okresie objętym kontrolą był to jedyny przypadek wymagający interwencji.

(dowód: akta kontroli str. 33)

14. W okresie objętym kontrolą w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Zgorzelcu zatrudnionych było 10 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej. Wszystkie osoby (M.S., D.R., M.K., E.S., M.R., M.S., M.K., D.Ś., S.W. i B.Z) miały wykształcenie wyższe zgodnie z wymogami kwalifikacyjnymi określonymi w art. 78 ust. 1 pkt 1 ustawy, złożone w aktach osobowych oświadczenia o braku ingerencji sądu w wykonywanie przez nie władzy rodzicielskiej i braku obowiązku alimentacyjnego wynikającego z tytułu egzekucyjnego oraz zaświadczenia z Krajowego Rejestru Karnego o braku skazania prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo, jak również zostały zweryfikowane w Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym. Dwie osoby zatrudnione po dniu 1 lutego 2023 r. na stanowiskach koordynatorów złożyły rękojmię należytego wykonywania obowiązków służbowych. Dodatkowo, dyrektor PCPR złożył do akt kontroli oświadczenie, że zatrudnieni u organizatora rodzinnej pieczy zastępczej psycholodzy mieli wykształcenie wyższe magisterskie na kierunku psychologia oraz dwuletnie doświadczenie w poradnictwie rodzinnym.

(dowód: akta kontroli str. 59 – 60, 118 – 119)

W wyniku przeprowadzonej kontroli kompleksowej w trybie zwykłym w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Zgorzelcu stwierdzono nieprawidłowości wymagające wydania zaleceń w badanych obszarach:

1. Kandydaci, którzy zostali negatywnie ocenieni w procesie wstępnej kwalifikacji nie otrzymali wstępnej negatywnej kwalifikacji.
2. Wstępna kwalifikacja nie została przeprowadzona w terminie 1 miesiąca od dnia złożenia wniosku.
3. Zaświadczenia kwalifikacyjne wydawano na druku niezgodnym z wzorem.

4. Ocena sytuacji dziecka nie obejmowała analizy metod pracy z dzieckiem i rodziną oraz ewentualnej konieczności informowania sądu o potrzebie umieszczenia dziecka w placówce działającej na podstawie przepisów oświatowych, przepisów o działalności leczniczej lub o pomocy społecznej.

5. Oceny sytuacji dzieci dokonywano bez udziału wszystkich osób wskazanych w art. 130 ustawy.

6. Dokumentacja ocen rodzin zastępczych lub prowadzących rodzinne domy dziecka nie była kompletna w zakresie oceny predyspozycji i jakości pracy.

IV. Pozostałe informacje i zalecenia pokontrolne:

Kontrola została odnotowana w Księżce kontroli PCPR pod numerem 24. Postępowanie kontrolne przeprowadzono na podstawie udostępnionej dokumentacji merytorycznej realizowanych zadań, dokumentacji potwierdzającej kwalifikacje zawodowe koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej oraz oświadczeń i wyjaśnień złożonych przez dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Zgorzelcu.

Niniejsze wystąpienie pokontrolne sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach. Jeden egzemplarz przekazano kierownikowi kontrolowanej jednostki, drugi złożono do akt postępowania kontrolnego nr PS-NKWR.431.2.34.2026.PSZ.

Na podstawie ustaleń kontroli, w celu poprawy realizacji kontrolowanych zadań, wydaje się zalecenia pokontrolne:

1. Wydawać kandydatom wstępną pozytywną lub negatywną kwalifikację.

Podstawa prawna: art. 43 ust. 1 – 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 49 z późn. zm.).

Termin realizacji: na bieżąco.

2. Przeprowadzać wstępną kwalifikację w terminie 1 miesiąca od dnia złożenia wniosku o jej przeprowadzenie.

Podstawa prawna: art. 43 ust. 5 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 49 z późn. zm.).

Termin realizacji: na bieżąco.

3. Wydawać zaświadczenia kwalifikacyjne na drukach zgodnych z wzorem.

Podstawa prawna: § 1 rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 19 września 2023 r. w sprawie wzoru zaświadczenia kwalifikacyjnego (Dz. U. z 2023 r. poz. 2052).

Termin realizacji: na bieżąco.

4. Dokonywać oceny sytuacji dziecka we wszystkich wskazanych w ustawie obszarach.

Podstawa prawna: art. 129 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 49 z późn. zm.).

Termin realizacji: na bieżąco.

5. Dokonywać oceny sytuacji dziecka na posiedzeniu z udziałem osób wskazanych w ustawie.

Podstawa prawna: art. 130 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 49 z późn. zm.).

Termin realizacji: na bieżąco.

6. Dokonywać oceny rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka pod względem predyspozycji do pełnienia powierzonych funkcji oraz jakości wykonywanej pracy.

Podstawa prawna: art. 132 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 49 z późn. zm.).

Termin realizacji: na bieżąco.

Pouczenie:

Zastrzeżenia do wystąpienia pokontrolnego, w tym wystąpienia niezawierającego zaleceń pokontrolnych, składa się na zasadach określonych w art. 197d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 49 z późn. zm.). W terminie do dnia **31 sierpnia 2026 r.** kierownik jednostki podlegającej kontroli winien powiadomić Wojewodę Dolnośląskiego o sposobie realizacji zaleceń i uwag wskazanych w niniejszym wystąpieniu.

GŁÓWNY SPECJALISTA

Piotr Szafarowicz

(przewodniczący zespołu inspektorów)

STARSZY INSPEKTOR WOJEWÓDZKI

Emilia Mołska-Kaźmierczak

(członek zespołu inspektorów)

Z up. WOJEWODY DOLNOŚLĄSKIEGO

(kierownik jednostki kontrolującej)

Zastępca Dyrektora Wydziału Kultury i Sportu

KIEROWNIK
Oddziału Nadzoru i Kontroli
Wspierania Rodziny
Grzegorz Kownacki

